

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Φυτιατρική και Περιβάλλον»

Κανονισμός Δεοντολογίας της Έρευνας

Βόλος

Περιεχόμενα

Πρόλογος	1
Κανονισμός Δεοντολογίας της Έρευνας	2
Άρθρο 1. Πεδίο Εφαρμογής	2
Άρθρο 2. Βασικές προϋποθέσεις για διεξαγωγή έρευνας.....	2
Άρθρο 3. Ευθύνη του ερευνητή	3
Άρθρο 4. Ευθύνη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας	3
Άρθρο 5. Ανεξαρτησία του ερευνητή	3
Άρθρο 6. Χρηματοδότηση	4
Άρθρο 7. Ακεραιότητα του ερευνητή-Αποτελέσματα της έρευνας	4
Άρθρο 8. Τήρηση κανονισμών ασφαλείας	4
Άρθρο 9. Τήρηση αρχείων	5
Άρθρο 10. Σχέσεις μεταξύ ερευνητών-Σεβασμός -Ίση μεταχείριση.....	5
Άρθρο 11. Αναγνώριση ατομικής συμβολής.....	5
Άρθρο 12. Τήρηση αρχών βιοηθικής-Γενικός κανόνας	6
Άρθρο 13. Επιβλέπων Καθηγητής-Υποχρέωση ενημέρωσης και ελέγχου.....	6
Άρθρο 14. Εργασιακό περιβάλλον	6

Πρόλογος

Στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (Π.Θ.) ισχύει Κώδικας Δεοντολογίας, έτσι ώστε όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, διδάσκοντες, ερευνητές, φοιτητές και διοικητικό προσωπικό, να συμπορεύονται στην εφαρμογή των βασικών αρχών ηθικής και δεοντολογίας. Στο κώδικα δεοντολογίας του Π.Θ. (http://www.uth.gr/static/miscdocs/Kwdikas_Deontologias.pdf) αναπτύσσονται επιμέρους διατάξεις σχετικές με θέματα δεοντολογίας για την έρευνα. Η παράβαση των διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας συνιστά σοβαρό πειθαρχικό παράπτωμα που συνεπάγεται την επιβολή κυρώσεων.

Οι κύριες διατάξεις του κώδικα δεοντολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας εξειδικευμένες στο επιστημονικό-ερευνητικό πεδίο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Φυτιατρική και Περιβάλλον» περιλαμβάνονται στον παρών Κανονισμό Δεοντολογίας της Έρευνας.

Κανονισμός Δεοντολογίας της Έρευνας

Άρθρο 1. Πεδίο Εφαρμογής

Ο παρών Κανονισμός εφαρμόζεται σε όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες που διεξάγονται από τους ερευνητές εντός ή εκτός των χώρων του Τμήματος Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος υπό την ευθύνη του επιστημονικού προσωπικού του, με ή χωρίς χρηματοδότηση. Ως ερευνήτριες/ερευνητές θεωρούνται τα μέλη ΔΕΠ, τα μέλη ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ οι διδάκτορες και οι υποψήφιοι διδάκτορες, οι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου ή οι φοιτήτριες/φοιτητές Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών, καθώς και οποιοδήποτε άλλο άτομο απασχολείται στη διενεργούμενη έρευνα.

Άρθρο 2. Βασικές προϋποθέσεις για διεξαγωγή έρευνας

Κατά την ανάληψη, τη διεξαγωγή και τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της έρευνας οι ερευνητές/ερευνήτριες οφείλουν να εξασφαλίζουν ότι:

- α) έχουν λάβει τυχόν απαιτούμενες από τους αρμόδιους φορείς άδειες για τη διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας
- β) δεν συντρέχει στο πρόσωπό τους οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων που θα απαγόρευε ή θα δυσχέραινε τη διεξαγωγή της έρευνας κατά τρόπο αντικειμενικό και επιστημονικά αδιάβλητο
- γ) τηρούν τυχόν ειδικές διατάξεις που έχουν εφαρμογή στο συγκεκριμένο είδος έρευνας, όπως ιδίως συμβαίνει:
 - ✓ στη διαχείριση επικίνδυνων ουσιών και αποβλήτων
 - ✓ για την έρευνα στις βιολογικές επιστήμες (π.χ. έρευνα σε άγρια είδη, στα πειράματα που χρησιμοποιούν ζώα)
- δ) δεν παραβιάζουν διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και
- ε) δεν παραβιάζουν τη νομοθεσία για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Για το σκοπό αυτό, οι ερευνητές/ερευνήτριες οφείλουν ν' απευθύνονται στις αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές και να λαμβάνουν κατάλληλες νομικές συμβουλές, εφόσον το απαιτεί το αντικείμενο της έρευνας, τηρώντας ένα ενημερωμένο αρχείο της σχετικής αλληλογραφίας τους για επαρκές χρονικό διάστημα μετά το πέρας της έρευνας.

Σε περίπτωση αμφιβολίας, οι ερευνητές/ερευνήτριες οφείλουν να απευθύνονται στην Επιτροπή Δεοντολογίας του Τμήματος, ή του Πανεπιστημίου είτε και απευθείας στις νομικές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου.

Άρθρο 3. Ευθύνη του ερευνητή/της ερευνήτριας

Η ερευνητική δραστηριότητα πρέπει να διενεργείται με απόλυτο σεβασμό στην αξία του ανθρώπου, στην προσωπική αυτονομία, στην πνευματική ιδιοκτησία και τα προσωπικά δεδομένα. Οι ερευνητές/ερευνήτριες δεσμεύονται από τις γενικά αναγνωρισμένες αρχές προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας, της προστασίας της δημόσιας υγείας, της προστασίας των ευαίσθητων ομάδων, καθώς και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Οι ερευνητές/ερευνήτριες οφείλουν να μεριμνούν για την υπεύθυνη ενημέρωση του ευρύτερου κοινού.

Άρθρο 4. Ευθύνη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Το Π.Θ. επωμίζεται ιδιαίτερη ευθύνη απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Έχει υποχρέωση να προστατεύει την ανεξαρτησία των ερευνητών/ερευνητριών και να μεριμνά για την τήρηση της δεοντολογικά ορθής ερευνητικής πρακτικής, όπως αυτή εξειδικεύεται στον Κώδικα Δεοντολογίας.

Άρθρο 5. Ανεξαρτησία του ερευνητή/της ερευνήτριας

Οι ερευνητές/ερευνήτριες απολαμβάνουν τη συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία της έρευνας. Οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε

να την προασπίζουν από οποιεσδήποτε έξωθεν πολιτικές, ιδεολογικές ή άλλες πιέσεις και παρεμβάσεις.

Άρθρο 6. Χρηματοδότηση

Οι ερευνητές/ερευνήτριες πρέπει να γνωρίζουν και να δημοσιοποιούν τις πηγές της χρηματοδότησης που τους εξασφαλίζουν τα μέσα για την έρευνά τους. Κατά τη σύναψη συμφωνίας χρηματοδότησης είναι ανεπίτρεπτο να δέχονται όρους που διακυβεύουν την ελευθερία τους κατά το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή ή τη δημοσίευση της έρευνάς τους.

Άρθρο 7. Ακεραιότητα του ερευνητή/της ερευνήτριας-Αποτελέσματα της έρευνας

Ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή μιας ερευνητικής δραστηριότητας οφείλουν να ακολουθούν τους κανόνες της επιστημονικής τεκμηρίωσης. Οι Μεταπτυχιακοί Φοιτητές/Μεταπτυχιακές Φοιτήτριες έχουν υποχρέωση να καταθέτουν στον Επιβλέποντα Καθηγητή/Επιβλέπουσα Καθηγήτρια της Μεταπτυχιακής τους Διατριβής έκθεση με τα συνολικά αποτελέσματα που προέκυψαν από μια συγκεκριμένη ερευνητική δραστηριότητα. Η κατασκευή ή η παραποίηση αποτελεσμάτων αποτελεί σοβαρό παράπτωμα και πρέπει να τιμωρείται.

Η οικειοποίηση αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την ερευνητική προσπάθεια άλλου ή άλλων ερευνητών/ερευνήτριας της ίδιας ή άλλης ερευνητικής μονάδας, επίσης, ελέγχεται και τιμωρείται σύμφωνα με τις αρχές προστασίας πνευματικών δικαιωμάτων.

Άρθρο 8. Τήρηση κανονισμών ασφαλείας

Οι ερευνητές/ερευνήτριες πρέπει να μεριμνούν για τη σχολαστική τήρηση των κανονισμών ασφαλείας ιδιαίτερα σε εργαστηριακές έρευνες ή και στα πειράματα πεδίου εφόσον είναι απαραίτητο. Σε περίπτωση που η τήρηση κανονισμών ασφαλείας εξαρτάται από θέμα υποδομών/εξοπλισμού ενημερώνονται οι αρμόδιοι, για να ληφθούν άμεσα τα απαραίτητα μέτρα.

Περισσότερες οδηγίες και πληροφορίες σχετικά με το θέμα αυτό περιλαμβάνονται στον Οδηγό Ασφαλείας Εργαστηρίων του Τμήματος Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος.

Άρθρο 9. Τήρηση αρχείων

Οι ερευνητές/ερευνήτριες οφείλουν να τηρούν πλήρες αρχείο για την εξέλιξη και τα αποτελέσματα ενός πειράματος, ώστε να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος, με ταυτόχρονη πάντως διασφάλιση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Άρθρο 10. Σχέσεις μεταξύ ερευνητών/ερευνητριών -Σεβασμός -Ίση μεταχείριση

Οι ερευνητές/ερευνήτριες έχουν υποχρέωση αμοιβαίου σεβασμού, εχεμύθειας και δικαίωμα ίσης μεταχείρισης. Στους ερευνητές/στις ερευνήτριες οφείλεται σεβασμός της προσωπικότητας και δίκαιη αξιολόγηση των ικανοτήτων τους. Οι ερευνητές/ερευνήτριες έχουν, αντίστοιχα, υποχρέωση σεβασμού και αναγνώρισης της εμπειρίας των παλαιότερων. Οι έμπειροι ερευνητές/οι έμπειρες ερευνήτριες οφείλουν να μυούν τους νεότερους στη μεθοδολογία και το ήθος της έρευνας, αποβλέποντας στην πρόοδο της ερευνητικής δραστηριότητας.

Άρθρο 11. Αναγνώριση ατομικής συμβολής

Η ατομική συμβολή κάθε ερευνητή/ερευνήτριας σε συλλογικές ερευνητικές προσπάθειες πρέπει να αναγνωρίζεται. Η αποτύπωση αυτής της συμβολής με ακρίβεια, είτε σε επιστημονικές δημοσιεύσεις είτε σε οποιαδήποτε δημόσια παρουσίαση των αποτελεσμάτων ενός πειράματος, αποτελεί δικαίωμα του ερευνητή/της ερευνήτριας. Η σχετική ευθύνη βαρύνει όλα τα μέλη της επιστημονικής ομάδας και ιδίως τους επικεφαλής.

Άρθρο 12. Τήρηση αρχών βιοηθικής-Γενικός κανόνας

Όσοι διενεργούν έρευνα στις βιολογικές επιστήμες πρέπει να είναι ενήμεροι για τις αρχές βιοηθικής και τις ειδικότερες απαιτήσεις δεοντολογίας που διέπουν το αντικείμενό τους. Ο Επιβλέπων Καθηγητής/Η Επιβλέπουσα Καθηγήτρια ενός Μεταπτυχιακού Φοιτητή/μιας Μεταπτυχιακής Φοιτήτριας έχει υποχρέωση να τους επιμορφώνει με κάθε πρόσφορο τρόπο. Κάθε έρευνα που προϋποθέτει έγκριση του πρωτοκόλλου της από την Επιτροπή Δεοντολογίας του Τμήματος ή Του Πανεπιστημίου πρέπει να διενεργείται μόνο μετά την έγκριση του πρωτοκόλλου από την αρμόδια επιτροπή. Για περισσότερες πληροφορίες πάνω στο θέμα μπορεί κανείς να συμβουλευτεί την ιστοσελίδα της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής & Τεχνοηθικής (<https://bioethics.gr/>).

Άρθρο 13. Επιβλέπων Καθηγητής/Επιβλέπουσα Καθηγήτρια- Υποχρέωση ενημέρωσης και ελέγχου

Ο Επιβλέπων Καθηγητής/Η Επιβλέπουσα Καθηγήτρια ενός Μεταπτυχιακού Φοιτητή/μιας Μεταπτυχιακής Φοιτήτριας, πέρα από τις ατομικές του/της υποχρεώσεις, είναι υπεύθυνος/υπεύθυνη για την ενημέρωση των φοιτητών/φοιτητριών ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των τελευταίων και ως προς τους κανονισμούς λειτουργίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, συμπεριλαμβανομένων των οικείων κανόνων δεοντολογίας. Είναι, επίσης, υπεύθυνος/υπεύθυνη για την επίβλεψη της τήρησης των παραπάνω.

Άρθρο 14. Εργασιακό περιβάλλον

Οι επικεφαλής μιας επιστημονικής ομάδας οφείλουν να μεριμνούν ώστε το εργασιακό περιβάλλον να είναι εποικοδομητικό και αναλαμβάνουν να επιλύουν τυχόν προβλήματα στις εργασιακές σχέσεις εντός της ερευνητικής ομάδας (Μέλη ΔΕΠ, Μεταπτυχιακοί Φοιτητές/Φοιτήτριες, Υποψήφιοι Διδάκτορες, λοιπό προσωπικό).